

Nd. 545. Frumvarp til jarðræktarlaga. [308. mál]

(Lagt fyrir Alþingi á 109. löggjafarþingi 1986–87.)

I. KAFLI

Um yfirstjórn.

1. gr.

Landbúnaðarráðherra hefur á hendi yfirstjórn allra ræktunarmála og jarðabóta sem lög þessi taka til.

2. gr.

Búnaðarfélag Íslands, sem stjórnað er af þriggja manna stjórn og kosin er af búnaðarþingi, hefur á hendi umsjón með framkvæmd ræktunarmála og jarðabóta samkvæmt lögum þessum, enda sé skipulag þess og starfsreglur í samræmi við ákvæði laganna. Um kosningarrétt og kjörgengi til búnaðarþings, tölu fulltrúa, kjördæmaskipun og kosningafyrirkomulag innan hvers kjördæmis fer eins og fyrir er mælt í lögum Búnaðarfélags Íslands.

3. gr.

Hver sá, sem stundar búskap á lögbylí og búvöruframleiðslu til sölu á almennum markaði, á rétt til að vera félagsmaður í búnaðarfélagi. Í hverju sveitarfélagi þar sem búvöruframleiðsla er stunduð skal vera starfandi búnaðarfélag og starfssvæði þess að jafnaði miðað við viðkomandi sveitarfélag, enda séu fullgildir félagsmenn ekki færri en sex að tölu.

Verði fullgildir félagar í búnaðarfélagi fimm eða færri skal búnaðarfélagið sameinast búnaðarfélagi nærliggjandi sveitar eftir tillögum hlutaðeigandi búnaðarsambands.

Heimilt er þó að einstakir menn séu í búnaðarfélagi annars sveitarfélags ef sérstakar landfræðilegar ástæður eru fyrir hendi og enn fremur að búnaðarfélag nái yfir tvö sveitarfélög eða fleiri þar sem það þykir henta. Fyrir slíkum frávikum og breytingum á starfssvæðum búnaðarfélaga þarf samþykki Búnaðarfélags Íslands.

Heimilt er að halda félagssvæði búnaðarfélags óbreyttu þótt skipan sveitarfélaga breytist.

Búnaðarfélögum er skylt að vera í búnaðarsambandi hlutaðeigandi héraðs. Stjórnnum búnaðarfélaga er skylt að halda skýrslur og reikninga eftir því sem stjórnir Búnaðarfélags Íslands og hlutaðeigandi búnaðarsambands ákveða. Búnaðarsamböndin skulu árlega senda

Búnaðarfélagi Íslands skýrslur um jarðabætur innan sambandssvæða sinna ásamt afriti af ársreikningum sínum. Um skipan búnaðarfélaga og búnaðarsambanda fer að öðru leyti eins og segir í lögum Búnaðarfélags Íslands.

4. gr.

Störf þau, sem Búnaðarfélagi Íslands eru falin með lögum þessum, annast búnaðarmálastjóri með aðstoð ráðunauta félagsins, héraðsráðunauta búnaðarsambandanna og sérstakra trúnaðarmanna þessara samtaka.

Ráðunautar Búnaðarfélags Íslands eru stjórn þess og búnaðarmálastjóra til ráðuneytis hver á sínu sviði og veita forustu leiðbeiningarþjónustu í þeim greinum sem lög þessi taka til.

5. gr.

Héraðsráðunautar skulu vera svo margir sem nauðsyn krefur að dómi Búnaðarfélags Íslands, enda samþykki landbúnaðarráðherra tölu þeirra og starfssvæði. Með sama skilorði er tveimur eða fleiri búnaðarsamböndum heimilt að ráða til sín ráðunauta til sameiginlegra starfa.

Héraðsráðunautar hafa á hendi leiðbeiningar og eftirlit með ræktunarframkvæmdum og öðrum jarðabótum hver á sínu starfssvæði í þeim greinum sem lög þessi taka til. Þeir skulu árlega skila skýrslu um störf sín til þeirra búnaðarsambanda er þeir starfa fyrir. Heimilt er að fela sama héraðsráðunaut að gegna starfi í fleiri en einni grein leiðbeiningarþjónustunnar. Þá er heimilt að fela héraðsráðunaut framkvæmdastjórn búnaðarsambands.

Þar sem héraðsráðunautar að dómi Búnaðarfélags Íslands komast ekki yfir verkefni sín, svo sem úttekt jarðabóta, er heimilt að ráða sérstaka trúnaðarmenn, enda samþykki landbúnaðarráðherra tölu þeirra og launakjör.

6. gr.

Héraðsráðunautar skulu hafa lokið kandídatprófi (B.S.-prófi) í búvísindum frá búvísindadeild Bændaskólans á Hvanneyri eða hliðstæðu námi við erlenda landbúnaðarháskóla. Ráðunautar Búnaðarfélags Íslands skulu auk þeirrar menntunar hafa lokið sérnámi á starfssviði sínu eða hafa starfsreynslu sem stjórn Búnaðarfélags Íslands metur jafngilda. Trúnaðarmenn skulu hafa lokið búfræðiprófi frá búnaðarskóla, garðyrkjuprófi frá Garðyrkjuskóla ríkisins eða annarri menntun í landbúnaði, sem stjórn Búnaðarfélags Íslands metur jafngilda.

7. gr.

Kostnaður við framkvæmd laga þessara greiðist úr ríkissjóði eftir reikningi er landbúnaðarráðherra samþykkir. Búnaðarfélag Íslands áætlar fjárþörf til framkvæmda samkvæmt lögum þessum og gerir tillögur til landbúnaðarráðherra um fjárveitingu á næsta ári áður en frumvarp til fjárlaga er lagt fyrir Alþingi. Í því skyni er ráðherra heimilt með reglugerð að ákveða fyrir hvaða tíma úttekt jarðræktar og húsabóta skuli lokið. Þá getur landbúnaðarráðherra mælt svo fyrir að fengnu álitu Búnaðarfélags Íslands að sótt skuli um framlög til ákveðinna framkvæmda samkvæmt lögum þessum fyrir fram og greiðast þá framlög á sama ári og framkvæmt er.

Ríkissjóður greiðir búnaðarsamböndum 65% af launum héraðsráðunauta og trúnaðarmanna. Hluti ríkissjóðs í launagreiðslum fer eftir kjarasamningum opinberra starfsmanna. Ríkissjóður greiðir allt að 65% af ferðakostnaði héraðsráðunauta og trúnaðarmanna samkvæmt ákvörðun landbúnaðarráðherra að fengnum tillögum Búnaðarfélags Íslands.

8. gr.

Hver sá, er njóta vill ríkisframlags samkvæmt lögum þessum, skal vera fullgildur félagsmaður í búnaðarfélagi, sbr. 3. gr. Ákvæði þessara laga um ríkisframlög til jarðabóta ná til allra jarðeigna í landinu, sem teljast lögbýli samkvæmt skilgreiningu ábúðarlaga, nr. 64 31. maí 1976, með síðari breytingum að undanskildum þeim jörðum og jarðarhlutum sem liggja innan skipulagssvæða sveitarfélaga og ætluð eru til annars en landbúnaðar.

Framlög eru ekki veitt til jarðræktar og húsabóta á lögbýlum, sem eigi hafa verið setin tvö ár eða lengur næst á undan framkvæmdaári eða nýttu frá öðrum lögbýlum, nema fyrir liggja heimild til bústofnunar þar samkvæmt jarðalögum, nr. 65 31. maí 1976, með síðari breytingum.

9. gr.

Nú þykir nauðsynlegt að láta af hendi ræktað land til almennra þarfa og skal þá ávallt leitað umsagnar héraðsráðunautar um þá ráðstöfun.

Ræktað land í lögum þessum telst vera: tún, matjurtagarðar, akrar og engi og/eða beitilönd sem verulegar landbætur hafa orðið á við framræslu og/eða áburð og liggja utan skipulags byggingarlóða sveitarfélaga.

Þegar vegir og veitur hvers konar eru lagðar um ræktað land eða ræktanlegt skal þess ávallt gætt að skerða ræktun og ræktunarmöguleika sem minnst. Þess skal gætt að verkið valdi sem minnstum óþægindum við nýtingu landsins. Þeim sem fyrir verkum standa ber að leita álits héraðsráðunautar um þetta efni áður en í framkvæmd er ráðist og að hafa samráð við hann um framkvæmd verka.

Þeir sem standa fyrir mannvirkjagerð, svo sem vegagerð og veitulögnum, skulu enn fremur haga verkum sínum svo að af þeim leiði ekki eyðingarhættu vegna jarðrasks, landbrots eða því um líks. Þeir skulu lagfæra yfirborð landsins og skila því fullgræddu.

II. KAFLI

Um ríkisframlag til jarðabóta.

10. gr.

Til jarðabóta, sem taldar eru í þessari grein, skal greiða framlag úr ríkissjóði sem hér segir:

I. Til undirbúnings ræktunar.

a. Vélgrafnir skurðir og plógræsi, 70% kostnaðar við gröft, plægingu og sprengingu berghafta úr skurðum.

b. Framræsla vegna endurræktunar, þ.m.t. hreinsun og dýpkun skurða, 70% kostnaðar.

Heildarframlag ríkissjóðs samkvæmt þessum staflidum skal að hámarki svara til 3,5 millj. m³ skurðgraftar og 600 km plógræslu á ári hverju. Búnaðarfélag Íslands gerir áætlun um framræslu vegna ræktunar samkvæmt könnun héraðsráðunauta á framræsluþörf á einstökum búnaðarsambands svæðum. Framræsla vegna endurræktunar situr fyrir framlögum samkvæmt þessum staflidum reynist framræsluþörf meiri en hámark heimildar. Landbúnaðarráðherra setur í reglugerð ákvæði um undirbúning framræsluframlævæmda, útboð þeirra, svo og umsjón og eftirlit með þeim.

c. Lokræsi með pípum í ræktuðu landi 80 kr. á m

II. Til jarðræktar.

a. Túnrækt á þurruðu mýrlendi, nýrækt og endurræktun 19 000 kr. á ha

b. Túnrækt á þurrlendi, nýrækt og endurræktun 13 000 kr. á ha

c. Korn- og fræktrar 6 500 kr. á ha

Framlag samkvæmt þessum staflid er ekki greitt til kornræktar grænófóðurverksmiðja.

d. Grænófóðurrækt 6 500 kr. á ha

Framlag samkvæmt þessum staflíð er bundið því að um sé að ræða grænifóðurræktun til þess að bæta úr fódurskortri vegna kals og annarra ræktunaráfalla af völdum harðinda. Enn fremur er framlagið bundið því að ræktunarþörfin hafi verið metin og viðurkennd af jarðræktarráðunaut Búnaðarfélags Íslands áður en í framkvæmdir er ráðist.

III. Til girðinga um ræktunarlönd.

Fullgildar girðingar með föstum horn- og hliðstólpum 16 kr. á m

IV. Til áburðargeymslna.

Áburðarhús og áburðarkjallarar 600 kr. á m³

V. Til hey- og garðávaxtageymslna, svo og annarra geymsluhúsa.

a. Votheyslöhödur 670 kr. á m³

b. Þurrheyslöhödur með súgþurrkunarkerfi 1000 kr. á m²

c. Súgþurrkunarbásari með aflvél, kælivél vegna garðávaxta-geymslu og rafstrengur sem lagður er sérstaklega í þessu skyni — framlag 40% af verði tækja og búnaðar.

Ákvæði til bráðabirgða:

Framlag að upphæð 340 kr. á m² skal greiða vegna súgþurrkunarkerfa, sem upp er komið í eldri hlöðum á árunum 1986–1989.

d. Garðávaxtageymslur með viðeigandi loftræstibúnaði 1000 kr. á m²

e. Geymsluhús 330 kr. á m²

VI. Til vatnsveitna vegna heimilis- og búsparfa.

Helmingur kostnaðar við vatnsupptöku, þar með talin borun eftir vatni, vatnsgeymar og leiðsla frá vatnsbóli að bæjarvegg. Framlag þetta greiðist því aðeins að við framkvæmdir sé farið eftir áætlun sem Búnaðarfélag Íslands lætur gera eða samþykkir.

VII. Til kölkunar á túnum.

Þar sem rannsóknir hafa að dómi ráðunauta Búnaðarfélags Íslands sýnt að hennar sé þörf er heimilt að greiða 50% af kostnaðarverði viðurkennds áburðarkalks eins og það er á hafnarstað að viðbættum eðlilegum flutningskostnaði umfram 50 km til viðkomandi bónda. Skilyrði er að kölkunin sé framkvæmd eftir ráðleggingum héraðsráðunautar og undir eftirliti hans og skal hún við það miðuð að nægja til a.m.k. fimm ára.

VIII. Til uppeldishúsa á garðyrkjubýlum.

a. Til byggingar uppeldishúsa með lýsbúnaði: Framlag 2100 kr. á m², allt að 150 m² að flatarmáli á býli.

b. Til lýsingar í eldri húsum: Framlag 420 kr. á m², allt að 150 m² að flatarmáli á býli.

IX. Til loðdýrabygginga.

Framlag nemi 30% af áætluðu kostnaðarverði þessara bygginga, allt að 600 m² að flatarmáli á býli.

X. Til ræktunar skjólbelta.

Framlag nemi 75% kostnaðar við trjáplöntukaup og 50% kostnaðar við nauðsynlegar girðingar vegna ræktunarinnar. Skilyrði fyrir framlagi er að verkið sé unnið í samræmi við áætlun sem héraðsráðunautur og skógarvörður hafa gert og Skógrækt ríkisins samþykkt.

XI. Til sérstakra verkefna.

Á árunum 1987–1991 skal árlega greiða framlag úr ríkissjóði til þess að meta þörf fyrir jarðabætur á einstökum bújörðum sem framlags geta notið samkvæmt lögum þessum og til áætlanagerðar um slíkar framkvæmdir.

Árleg framlög skulu að upphæð jafngilda 2,5% af heildarframlagi til jarðabóta skv. I.–X. þessarar greinar viðkomandi ár. Ráðherra ákveður með reglugerð ráðstöfun þessa fjár að fengnum tillögum Búnaðarfélags Íslands.

11. gr.

Landbúnaðarráðherra ákveður með reglugerð, að fengnum tillögum Búnaðarfélags Íslands, þau skilyrði sem jarðabætur skv. 10. gr. þurfa að uppfylla til þess að heimilt sé að taka þær út og greiða framlag til þeirra. Þá er ráðherra heimilt, að höfðu samráði við stjórn Búnaðarfélags Íslands og stjórn Stofnlánadeildar landbúnaðarins, að ákveða stærðarmörk framkvæmda sem framlags geta notið skv. 10. gr.

12. gr.

Á framlög, sem ákveðin eru í 10. gr. þessara laga, skal greiða verðuppbót samkvæmt vísitölu, er sýni breytingar á tilkostnaði framkvæmda frá meðalkostnaði þeirra á árinu 1986. Hagstofa Íslands ákveður grundvöll þessarar vísitölu í samráði við Búnaðarfélag Íslands, Byggingastofnun landbúnaðarins og landbúnaðarráðuneytið. Hagstofa Íslands reiknar vísitöluna síðan miðað við meðalkostnað hvers árs. Fyrirmæli fyrri málsliða þessarar greinar gilda um greiðslu verðlagsuppbóta á framlög til framkvæmda frá og með árinu 1987.

Af jarðabótaframlögum þeim, sem talin eru í 10. gr., skulu 4% renna til hlutaðeigandi búnaðarsambands og 2% til búnaðarfélags hlutaðeigandi jarðabótamanns. Af framlögum til loðýrabygginga skal þó aðeins greiða 4% til viðkomandi búnaðarsambands.

13. gr.

Búnaðarfélag Íslands skal halda skrá yfir jarðabætur á lögbylum og framlög til þeirra samkvæmt lögum þessum.

14. gr.

Búnaðarfélagi Íslands er heimilt að taka gjald fyrir sérstök og umfangsmikil þjónustuverkefni sem unnin eru fyrir einstaka bændur eða aðra aðila og flokkast ekki undir almennar leiðbeiningar.

Landbúnaðarráðherra ákveður gjaldskrá vegna þessara verkefna, að fengnum tillögum Búnaðarfélags Íslands.

15. gr.

Til þess að ná sem næst jöfnunarverði á framræslu með opnum skurðum um land allt skal Búnaðarfélag Íslands halda eftir ákveðnu gjaldi af framlagi til framræslu skv. a- og b-lið I. liðar 10. gr. Verðjöfnunargjald þetta má að hámarki nema 3% af meðalkostnaði við framræsluna. Verðjöfnunargjaldið skal nota til þess að greiða niður kostnað við framræslu þar sem hann vegna óhagstæðrar aðstöðu er meiri en meðalkostnaður, enda teljist framræslan nauðsynleg jarðabót að mati Búnaðarfélags Íslands. Landbúnaðarráðherra ákveður árlega fyrir 1. maí, að fengnum tillögum Búnaðarfélags Íslands, upphæð verðjöfnunargjalds vegna framræslu það ár, meðferð þess og ráðstöfun.

16. gr.

Hafi jarðabætur, sem framlags geta notið samkvæmt lögum þessum, verið unnar af búnaðar- eða ræktunarsamböndum, er Búnaðarfélagi Íslands heimilt að halda eftir af jarðabótaframlögum upphæð til greiðslu á vinnuskuldum, enda hafi borist um það krafa frá stjórn viðkomandi sambands.

III. KAFLI

Almenn ákvæði.

17. gr.

Þyki héraðsráðunaut eða trúnaðarmanni að jarðabótaframkvæmd sé ekki í samræmi við ákvæði laga þessara og reglugerðir samkvæmt þeim hefur hann rétt til að neita úttekt og þá um leið framlagi til hennar. Ágreiningi, sem upp kann að koma þessa efnis, skal skotið til Búnaðarfélags Íslands sem sker úr honum. Stjórn Búnaðarfélags Íslands er rétt að leita úrskurðar landbúnaðarráðherra í þeim málum, sem hún telur orka tvímælis.

18. gr.

Sá sem segir héraðsráðunaut, trúnaðarmanni eða Búnaðarfélagi Íslands vísitandi rangt til um framkvæmdir og gerð þeirra mannvirkja er ríkisframlags eiga að njóta samkvæmt II. kafla eða brýtur að öðru leyti ákvæði þessara laga í einhverju því er verulegu máli skiptir skal sæta sektum frá 10 000–100 000 kr. og ef það er gert í eiginhagsmunaskyni, má þyngja refsinguna um helming.

Brjótí héraðsráðunautur, trúnaðarmaður eða starfsmaður Búnaðarfélags Íslands þær fyrirskipanir, er honum eru settar í erindisbréfi, eða fari ekki eftir fyrirmælum laga þessara eða reglugerða samkvæmt þeim skal hann sæta sömu refsingu er að ofan getur nema þyngri refsing liggja við samkvæmt öðrum lögum. Með mál út af brotum á þessari grein skal farið að hætti opinberra mála.

19. gr.

Landbúnaðarráðherra setur með reglugerð nánari ákvæði um framkvæmd þessara laga að fengnum tillögum Búnaðarfélags Íslands.

20. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi. Jafnframt eru numin úr gildi jarðræktarlög, nr. 79 29. maí 1972, með síðari breytingum, og lög nr. 58 3. nóv. 1915, um mælingar á túnnum og matjurtagörðum.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Jarðræktarlög þau er nú gilda eru að meginefni frá árinu 1972. Árið 1985 samþykkti Alþingi breytingu á II. kafla laganna er gilda skyldi um framlög til búnaðarframkvæmda sem unnar yrðu á árunum 1985 og 1986, sbr. lög nr. 71/1985.

Frumvarpið sem hér er lagt fram felur í sér breytingu á jarðræktarlögum í heild en meginhluti þess er þó samhljóða þeirri breytingu er á lögnum var gerð 1985. Frumvarpið er í aðalatriðum samhljóða tillögu sem samin var af millipinganevnd búnaðarþings og afgreidd var á búnaðarþingi 1986. Frumvarpið var síðan fullunnið af nefnd sem landbúnaðarráðherra skipaði 1984 og m.a. undirbjó frumvarp það til laga um breytingu á jarðræktarlögum sem Alþingi samþykkti 1985.

Nefndina skipuðu alþingismennirnir Davíð Aðalsteinsson, Egill Jónsson, Pálmi Jónsson og Þórarinn Sigurjónsson, svo og Bjarni Guðmundsson, aðstoðarmaður landbúnaðarráðherra, sem var formaður nefndarinnar.

Breytingar þær sem hér er lagt til að gerðar verði á jarðræktarlögum eru tvenns konar:

- a. Staðfest eru bráðabirgðaákvæði laga nr. 71/1985, um framlög til jarðabóta, en þau fólust í eftirfarandi liðum:
 - Dregið var úr framlögum sem stuðlað geta að aukningu búvöruframleiðslu í hefðbundnum búgreinum, svo sem til framræslu og grænfóðurræktar.
 - Aukinn var stuðningur við heimaafra, svo sem endurræktun, bættu heyverkun og geymslu garðávaxta.
 - Aukinn var stuðningur við nýjar og vænlegar búgreinar, svo sem loðdyrrækt.
- b. Ýmis ákvæði laganna er fjalla um skilyrði um úttekt jarðabóta, takmarkanir um vegagerð og línulagnir um ræktað land og ræktanlegt, svo og um nýbýli og búskaparhæfi jarða, eru einfölduð og stytta.

Vegna breytinga sem orðið hafa í hefðbundnum greinum landbúnaðar hafa jarðabótaframkvæmdir breyst verulega. Má meðal annars sjá það í töflu þeirri um jarðabótaframkvæmdir sem fylgir þessu frumvarpi.

Athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins.

Um 1. og 2. gr.

Greinarnar eru efnislega samhljóða 1. og 2. gr. gildandi laga.

Um 3. gr.

Greinin svarar til 6. gr. gildandi laga. Nýmæli er að í greininni er ákvæði um rétt bænda til að vera félagsmenn í búnaðarfélagi, hliðstætt ákvæði 4. mgr. búvörlaga, nr. 46/1985. Sett eru ákvæði um lágmarksfjölda félagsmanna í búnaðarfélagi og hvernig félagssvæði skuli stækkuð, svo og ákvæði um skyldu búnaðarfélags til að vera í búnaðarsambandi héraðsins. Er hér farið að tillögum búnaðarþings.

Um 4. gr.

Greinin er hliðstæð 3. gr. gildandi laga en hlutverk ráðunauta Búnaðarfélags Íslands eru tilgreind nánar en áður.

Um 5. gr.

Greinin er efnislega samhljóða 4. gr. gildandi laga.

Um 6. gr.

Greinin er nýmæli. Skilgreindar eru kröfu þær um menntun og starfsreynslu, sem gerðar eru til ráðunauta og trúnaðarmanna. Þar er tekið fram, að héraðsráðunautar skuli hafa lokið kandiðatsprófi í búvísindum (B.S.-prófi) frá búvísindadeildinni á Hvanneyri eða hliðstæðu námi við erlenda landbúnaðarháskóla. Auk þeirrar menntunar er gert ráð fyrir að ráðunautar Búnaðarfélags Íslands hafi lokið sérnámi á starfssviði sínu eða hafi aflað sér sérstakrar starfsreynslu. Er það í samræmi við hlutverk þeirra skv. 2. mgr. 4. gr. Þá eru skilgreindar menntunarkröfur sem trúnaðarmenn þurfa að uppfylla.

Um 7. gr.

Greinin er efnislega samhljóða 5. gr. gildandi laga. Bætt er í 1. mgr. ákvæði um skyldu Búnaðarfélags Íslands að áætla fjárförf vegna jarðræktarframlaga vegna fjárlagagerðar og að í því skyni sé heimilt að ákveða með reglugerð fyrir hvaða tíma úttekt framkvæmda skuli lokið. Nýmæli er einnig í 1. mgr. heimild til að sótt skuli um framlög til ákveðinna framkvæmda fyrir fram, og skulu þá framlögin greiðast á sama ári og framkvæmt er. Bæði þessi nýmæli eiga að auðvelda mat á raunverulegri fjárförf til jarðræktarframlaga og það að fella greiðslur framlaga í fastari skorður en áður hafa verið.

Um 8. gr.

Fyrsti málsliður tillögugreinarinnar er samhljóða 5. mgr. 6. gr. gildandi laga. Að öðru leyti er 1. mgr. hennar einföldun á 7. gr. gildandi laga, á þann veg að ákvæði jarðræktarlaganna nái til allra jarðeigna í landinu sem teljast lögbýli samkvæmt skilgreiningu gildandi ábúðarlaga, að undanskildum þeim jörðum og jarðarhlutum sem liggja innan skipulags-svæða sveitarfélaga og ætluð eru til annars en landbúnaðar.

Þá er 2. mgr. nýmæli. Samkvæmt henni er ekki heimilt að greiða framlög vegna framkvæmda á lögbýlum, sem eigi hafa verið setin í tvö ár eða lengur næst á undan framkvæmdarári eða nýttjuð frá öðrum lögbýlum, nema fyrir liggi heimild til bústofnunar þar samkvæmt jarðalögum, nr. 65 31. maí 1976, með síðari breytingum.

Um 9. gr.

Greinin er efnislega samhljóða 8. og 9. gr. gildandi laga en einstök ákvæði eru þó stytst verulega þar sem efni þeirra er betur komið í reglugerð með lögumum.

Um 10. gr.

Greinin er í aðalatriðum samhljóða þeirri breytingu sem gerð var á jarðræktarlögum með l. nr. 71/1985. Framlög eru reiknuð fram samkvæmt vísitölu, svo sem 2. gr. gildandi laga segir til um.

Helstu breytingar eru þessar:

- a. Í stað orðanna „allt að 70%“ í a- og b-lið I. liðar, kemur nú: 70% Hámark framkvæmda sem framlag er veitt á verður 3,5 millj. m³ skurðgraftar og 600 km plógræslu á ári.
- b. Niður er fellt framlag á grjótnám úr ræktunarlandi.
- c. Ákvæði til bráðabirgða í V. lið er sett til þess að koma til móts við þá sem þurfa að fullbúa eldri hlöður súgurrkunarkerfum, sjá einnig b- og c-lið V. liðar í þessari grein. Gert er ráð fyrir að ákvæðið gildi aðeins um framkvæmdir þessar á árunum 1986—1989.
- d. Í IX. lið koma „30%“ í stað orðanna „allt að 30%“ í gildandi lögum.
- e. XI. liður er nýmæli. Þar er gert ráð fyrir framlagi til þess að meta þörf fyrir jarðabætur á einstökum bújörðum svo og til áætlanagerðar um þær. Grundvallarhugsun að baki þessu nýmæli er sú að þannig nýtist jarðabótaframlögin betur þar eð framkvæmdir miðist þá við raunverulega þörf á viðkomandi býli. Þannig verði ræktunarástand túna metið með skipulegum hætti svo og hvaða aðferðir séu vænlegastar til úrbóta: framræsla, endurræktun eða kölkun svo að dæmi sé tekið. Verk þessi er að sjálfsögðu gert

råd fyrir að ráðunautar annist. Með þessu móti kæmu þeir til ráðgjafar áður en í jarðabæturnar er ráðist í stað þess að nú koma þeir ídulega fyrst að þeim sem gerðum hlut og þá til þess eins að meta stærð jarðabóta og styrkhæfi. Tillaga þessi er komin frá búnaðarþingi 1986. Sérstaklega er gert ráð fyrir að ráðherra setji með reglugerð nánari ákvæði um framkvæmd þessa liðar að fengnum tillögum Búnaðarfélags Íslands.

Um 11. gr.

Greinin er hliðstæð 11. gr. gildandi laga en heimild til að setja skilyrði um framkvæmd jarðabóta er færð til reglugerðar í stað þess að telja upp einstök tækniatriði í lagatexta. Seinni málsliður tillögregreinarinnar er samhljóða ákvæði í gildandi lögum.

Um 12. gr.

Greinin er hliðstæð 12. gr. gildandi laga. Athygli skal vakin á því að hlutur búnaðarsambands í jarðabótaframlagi er aukinn úr 2% í gildandi lögum í 4% en hlutur búnaðarfélags hlutaðeigandi jarðabótamanns lækkaður úr 4% í 2%. Er þetta gert vegna þess að búnaðarsamböndin gegna æ þýðingarmeira hlutverki fyrir bændur og hafa að ýmsu leyti tekið við verkefnum hliðstæðum þeim er búnaðarfélögin leystu áður. Þá er tekið fram að af framlagi til loðdýrabygginga skuli aðeins 4% renna til hlutaðeigandi búnaðarsambands.

Um 13. gr.

Greinin svarar til 13. gr. gildandi laga.

Um 14. gr.

Greinin er nýmæli, tekin upp að tillögu búnaðarþings 1986.

Samkvæmt greininni er Búnaðarfélagi Íslands heimilt að taka gjald fyrir sérstök og umfangsmikil þjónustuverkefni sem unnin eru fyrir einstaka bændur eða aðra aðila og flokkast ekki undir almennar leiðbeiningar. Gert er ráð fyrir, að landbúnaðarráðherra staðfesti gjaldskrá, að fengnum tillögum Búnaðarfélags Íslands.

Um 15. gr.

Greinin svarar til 17. og 18. gr. gildandi laga. Tilgangur þeirrar verðjöfnunar sem um er að ræða er að jafna að nokkru kostnað við framræslu. Í því skyni er heimilt að taka verðjöfnunargjald af framlagi til framræslu er nema má að hámarki 3% af meðalkostnaði við framræslu. Gjaldið skal nota til þess að greiða niður framræslukostnað þar sem hann sakir óhagstæðrar aðstöðu er meiri en meðalkostnaður, enda teljist framræslan nauðsynleg jarðabót að mati Búnaðarfélags Íslands. Gert er ráð fyrir að ráðstöfun fjárins verði ákveðin fyrir fram.

Um 16. gr.

Greinin er efnislega samhljóða seinni hluta e-liðar 11. gr. gildandi laga.

Um 17. gr.

Greinin er nýmæli. Tekið er fram að ráðunaut eða trúnaðarmanni sé heimilt að neita úttekt jarðabótar og þá um leið framlagi til hennar þygi honum framkvæmdir ekki vera í samræmi við lög þessi eða reglugerðir settar samkvæmt þeim. Þá er tekið fram hvernig fara skuli með ágreining sem upp kann að koma í þessu sambandi.

Um 18. gr.

Greinin er efnislega samhljóða 22. gr. gildandi laga.

Um 19. gr.

Greinin þarfnast ekki skýringa.

Um 20. gr.

Greinin þarfnast þeirrar skýringar einnar að lög nr. 58/1915, um mælingar á túnnum og matjurtagörðum eru fyrir löngu óþörf orðin. Því er hér um lagahreinsun að ræða.

I. tafla. Yfirlit yfir jarðabætur skv. jarðræktarlögum 1975—1987.

	Meðaltal				
	1975—1984	1984	1985	1986 ¹⁾	
Liður í					
10. gr. frv.					
A. Jarðrækt					
I.	Framræsla				
—	a) Skurðir	4.163 þ.m ³	6.446 þ.m ³	4.849 þ.m ³	2.100 þ.m ³
—	b) Ræsi	1185 km	850 km	1213 km	0 km
Annar undirbúningur					
	a) Grjótnám	9.202 m ³	7.276 m ³	4.937 m ³	4.670 m ³
III.	b) Girðingar	552 km	429 km	218 km	110 km
X.	c) Skjólbelti	—	—	6 km	11 km
VII.	d) Kólkun túna ²⁾	2.109 þ.kr.	2.619 þ.kr.	3.084 þ.kr.	—
II.	Ræktun				
	a) Túnrækt				
	1. Nýrækt	2.432 ha	2.101 ha	1.439 ha	1.050 ha
	2. Endurrækt	764 ha	1.419 ha	1.327 ha	1.219 ha
	b) Grænfóður	4.735 ha	5.725 ha	61 ha	24 ha
	c) Korn- og fræktrar	—	—	221 ha	183 ha
	d) Hagarækt	205 ha	59 ha	—	—
B. Byggingar					
IV.	Áburðargeymslur	66.416 m ³	57.706 m ³	28.894 m ³	19.823 m ³
V.	Votheyslöhöður	37.788 m ³	55.024 m ³	28.872 m ³	23.193 m ³
V.	Purrheyslöhöður ²⁾	90.431 m ³	48.292 m ³	5.509 m ²	7.380 m ²
	a) Hlöhður				
	b) Súgpurrkun ³⁾	—	—	5.830 þ.kr.	—
V.	Garðávaxtageymslur				
	a) Hús	5.944 m ³	7.138 m ³	842 m ²	1.900 m ²
	b) Kælitæki ³⁾	—	—	2.715 þ.kr.	—
VIII.	Uppeldishús í garðyrkju				
	a) Hús	—	—	50 m ²	564 m ²
	b) Lýsibúnaður	—	—	661 m ²	744 m ²
V.	Verkfærahús	8.784 m ²	7.235 m ²	3.276 m ²	4.825 m ²
IX.	Loðdýrahús	—	—	38.090 m ²	32.737 m ²
VI.	Vatnsveitur ³⁾	26.691 þ.kr.	26.498 þ.kr.	31.015 þ.kr.	—

Heimild: Búnaðarfélag Íslands 1987.

1) Bráðabirgðatölur — fullvinnslu gagna er ekki lokið (jan.'87).

2) Stærð metin í m² eftir 1984.

3) Miðað er við verðlag 1986. Yfirferð kostnaðarreikninga 1986 er ólokið (jan.'87).